

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de Colomer, núm. 24.
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell	2 rals al mes.
Fora	8 » trimestre.
Un número sol.	1 »

Anuncis á preus convencionals.

LA UNIÓN CATALANISTA Y LO SEÑOR PELLA

Ocupantse incidentalment lo senyor Pella y Forgas de la *Unió Catalanista* en lo número 66 de la revista *La España Regional* diu: «En aquestos »días hi ha qui s' entreté á Catalunya, ab lo nom de *Unió Catalanista*, en »escriurer una constitució més, que deuesser sancionada per una Assam- »blea reunida en la ciutat de Manresa, y en la que concurrirán repre- »sentants dels periódichs regionalistas y de centros del mateix nom. Per »las noticias que fins á nosaltres han arribat, se tracta d' un projecte d' »organización política, cuidadosament arreglat ab sas pessas y sos engra- »natges, y trassat sobre paper d'una manera admirable, pero sensteniren »compte pera res la realitat de las cosas, l' estat verdader dels homens á »qui deuría aplicarse, de si los materials humans, ó siguin los catalans »del any 1891, los que están estragats per un periodo de lluitas y guerras »civils que comensá en 1868, están en lo cas de ser á propòsit com ho fo- »ren los de la *Edat mitja* ó d' altre temps. Temém que la obra surti un »engendro dels que per temperament, educació ó propòsits, viuhén sis- »temàticament allunyats de la vida política, eu un círcul d' aspiracions y »desitgs de los quins no participan los que s' agitan y portan la opinió y »los interessos de Catalunya.»

En part te rahó lo senyor Pella; los convocats en la Assamblea de Manresa, son catalans completament allunyats de las lluitas políticas, de aqueixas lluitas de partit en que 'ls homens sols procuran son medro personal, en que per perteneixerá quansevol d' ells tenen lo deber d' obehir sempre y en totas ocasions á son *ilustre jefe* fins en los cassos en que los interessos del partit están en pugna ab los interessos de la pàtria (lo que fa que 'ls tals polítichs fins tinguin d' abdicar de sa dignitat d' home), y

del país sols s' en recordan quan son en la oposició, pera ferli promesas, que ja saben bé prou que un cop en lo poder no poden cumplir. Al convocar la Assamblea de Manresa se tingué en compte que 'ls representants ans que tot y per sobre tot, estimessin á nostre terra, y que fossen completament estranys á eixos partits que tant mal han fet á Catalunya. Los representants que reuneixin aquestas condicions, no poden may ser culpats de ser estragats per lo periodo de lluitas y guerras civils compresas entre 'ls anys 1868 y 1875.

Los representants y delegats per lo congrés de Manresa, foren triats entre 'ls que durant lo periodo turbulent avans citat, sols pogueren planyers de que portats per cegos odis que entre germans havia escampat lo baf pestilent dels partits politichs, lluitessen catalans ab catalans, gastant en eixas lluitas patricidas, sanch y energias, molt preciosas á la mare patria, y que prou falta nos fan per defensarnos del enemich comú. Aqueixos, junt ab los que, si bé un dia tingueren fé en las promesas enganyadoras dels politichs, vegeren destruhidas sas ilusions al demostrarlos l' esperiencia que tots los partits esplotaban per compte de cuidar com era son deber los interessos de Catalunya, després que pública y solemnement habian promés fer la felicitat de nostra terra; aquells que un cop desenganyats han jirat los ulls envers la llum salvadora de la idea catalanista com á únich far que pot salvar á nostre terra del espantós naufragi que comensá no en 1868 sino en 1714. Tots junts, som los que havém emprés la tasca de reunir en la Ciutat de Manresa la Assamblea de la *Unió Catalanista*, porque compreném prou bé que 'l dia en que tots los catalans de bona fé 's posin d' acort, s' haurá acabat la esplotació de que es víctima nostre pàtria.

Lo de que no participin de nostres desitjos los que portan la opinió y los interessos de Catalunya, de sobras sab lo senyor Pella que aixó no es cert; á no ser que entengui dit senyor, que portan los interessos de nostra terra, los que l' han arruinada ab un seguit de tractats, cada un d' ells, més dolent que sos auteriors y que cada any han aumentat sa tributació; en qual cás, li contestarém que aquests no portan, si no que s' emportan los interessos de Catalunya. Los catalanistas los havém defensat sempre y á tot' hora, tan morals com materials, y sempre qu' hem fet una crida al país aquest nos ha respost; diguiho si nó, la valenta campanya empresa contra los tractats de comers y los *meetings* celebrats per totas las associacions catalanistas en protesta del article 15 del códich civil; campanya que portá la modificació del mencionat article, y en la que tant brillantment s' expressá lo senyor Pella prenent part en lo de Novetats, y parlant en nom y representació de la *Lliga de Catalunya*.

Nos acusa á més lo senyor Pella, d' estar preocupat per ideas doctrinarias, y en aixó també está equivocat; la idea de convocar la Assamblea

de Manresa no pot esser més pràctica. Al veurer lo present desgavell, sens esperansa per lo pervindre, nos recordarem que Catalunya no havia pas estat sempre en tant dolorosas condicions; si nostra terra fou en altre temps lliure, y gran (nos diguerém) pot tornar á serho, y de aquí vingué l' estudi de las lleys y costums de nostres passats pera seguir sas petjadas y tornar á Catalunya son perdut benestar.

Al girar la vista envers aquella Catalunya que tots anyorém, trobarem que las passadas generacions nos deixaren un patró en la antigua constitució catalana, patró al que sols falta ferlo compatible ab la vida moderna per medi d' aquellas disposicions que ab lo trancurs del temps hauria modificat nostre poder legislatiu, si 'l govern central no nos hagués arrebassat nostres Corts al caurer Barcelona en 1714. Fer aquest trevall es l' encàrrech que han donat los catalanistas á la assamblea que dintre poch se reunirá á Manresa.

Diu lo senyor Pella que per las noticias que á ell (1) han arribat, sab lo que 's proposa fer la *Unió Catalanista*; molta llástima es que tingui de estar enterat de las aspiracions de la *Unió Catalanista* sols per referencias, qui podria estarne molt directament; y aixó es mes llástima, al considerar que es per sa sola y esclussiva culpa, donchs cal sols recordarli, que al comensar molts regionalistas á retreurer la necessitat d' unir tots los centres y entitats catalanas d' iguals aspiracions, ell era dels que més s' afirmava en la mateixa; en lo prólech de la *Unió Catalanista*, podém afirmar qu' ell hi prengué part be prou activa, allá per aquells dias en que l' enrenóu del Códich civil avans citat, portá al senyor Pella dintre d' aquells llochs ahont nostras ideas germinan, creixen y floreixen. Podém afirmar encara més: alli ahont aquest prólech comensava y en lo mateix lloch ahont aquesta idea apareixia, la major part dels que ab sos esforços la empenyian designaren al Sr. Pella pera un honrós càrrech ben propi per cert, pera dirigirla y dirigirla be ab son clar criteri; mes ell refusá 'l càrrech y, afegirém encara mes, per un acte parió á aquest acte, no havian ni podian ser las planas de *La España Regional* lo lloch ahont ab tanta lleugeresa s' hi parlés de la *Unió Catalanista*. Be 'ns pot entendre lo Sr. Pella y ab ell *La España Regional*. Per altra part un y altre no poden donar á ningú la culpa de que no 's fassi lo projecte de Constitució Catalana com al seu entendre hauria de ser feta, desde 'l moment que aqueixos senyors nos han negat sos consells. Al tractarse de formar la *Unió Catalanista* se cridá á tots los catalans de bona fé; no es culpa nostra si 'l senyor Pella no s' ha cregut cridat.

J. B.

(1) Ells deu voler dir los redactors de *La España Regional*.

SECCIÓ POLITICA

La crisi ministerial de que tant se parlava aquestos últims dias, sembla que per ara s'ha deixat corre.

Tal vegada lo senyor Cánovas ha conseguit ab sa influencia que s'aplassés la cosa y entre la gent dels aplassaments, no cal dir que molts cops se consegueix lo que 's desitja.

Y ben mirat era lo que millor podia ferse.

Un ministeri com 'l que tenim la satisfacció de que 'ns governi, que ha portat la riquesa y benestar al pahís, ab l'arreglo del Banch d' Espanya, lo tractat de 'ls Estats Units, lo rigor ab que tracta las Companyías de Ferro-Carrils y las economías que ha conseguit en la Administració pública no era just que hagués de desferse com un bolado.

Quan un pahís ensopega per casualitat ab governants de bona mena, es de lley que no 'ls toqui del seu puesto, á fi de que puguin acabar sos plans ab tota calma.

Segueixin donchs *organisant* l' Espanya sens cap reparo, y quant aquesta no tingui ni sobre ahont caurer morta, vinga llavors la crisi pera que 'ls successors 'l enterrin ab tota pompa.

Aixís, satisfets de la seva obra, podrán tornar a casa seva, contents de sa acertada administració y ab la consciencia neta.

¡Tant neta com la de Cain al inaugurar la serie de crims que devian horrorisar á la humanitat!

Los partits més avansats ja fa dias que 's barallan, insultantse mútuament y tirantse en cara tots los defectes ab que Deu 's complagué en adornarlos.

Los partidaris de 'n Ruiz Zorrilla, defensen á aquest dels cárrechs duríssims que li dirigeixen sos amichs de fa poch dias, y aquestos no 's detenen pas al maltractar horrorosament al qui fins avuy havian manifestat *incondicional adhesió*.

Los federals, tampoch s'entenen y 'n Pi y Margall vol dirigir un altre manifest á sos correligionaris que no es pas aixó lo que esperan.

Los de 'n Salmeron han de reorganísarse, segons periódicament acostuman á ferho y acabat ja 's tirarán los plats pel cap com es tradicional entre 'ls elements de la política madrilenya.

Los castelaristas ja se sap que no 's bellugan més que quant canta son rosinyol.

Los sagastins, espahordits y endormiscats encara per la gran fartanera de cinch anys seguits de turró, no 's bellugan gayre, esperant no més los primers badalls de gana pera desconjuntar sos membres y seguir sas históricas disidencias y desmembracions que tant 'ls caracterisan.

Los canovins en cambi, ensopits per l'olor de la taula que fa mes d' un any han trobat sempre parada, no 's preocupan mes que de alimentar á sos correligionaris, malgrat al ferho haigin de perjudicar los interessos del pays que tan pretenen defensar.

Los carlins, dividits y enemistats, ab tot l'odi que produheix una passió exaltada, contribueixen ab son aparato á la espantosa decadencia que estem contemplant.

Y aixís tots, uns y altres, com nous juheus errants, com si la maledicció de Deu, pesés sobre sos caps, converteixen lo santuari de la Patria en lloch de sós

lubiteris y concupiscencias, convertint en escandalosa orgia l'art de administrar los pobles.

Encaminats ja en la mes baixa decadencia, van descomponentse sos cossos, que 'ls verms pudrian, van cayent á trossos sas enganyadoras vestiduras y en mitj de l'olor pestilent de sa podridura que 'ns empastifa l'admósfera, 's veu al lluny lo sol restaurador de nostra llibertat qu'ha de purificar las miserias de tanta corrupció y tanta vergonya.

Lo ministre d'Hisenda, senyor Cos Gayon, no trobant altre remey pera obtenir mes ingressos, te en projecte un nou recárrech que acabarà d'aixefar la industria, la propietat y 'l comerç.

¡Sembla mentida que á un home d'aquesta especie hi haiji qui 'l cregui capàs de desempenyar la cartera d'Hisenda!

Lo senyor Cos Gayon, que durant lo temps del ministeri de 'n Sagasta, no feya mes que demanar economia, y honrada administració pera aixugar lo déficit, avuy que es al poder no 's recorda de sas prometensas, y no veu altra solució que la de fer pagar los plats trencats als industrials, comerciants y propietaris.

¡Quina barra!

Mes li haguera valgut al *insigne hicendista* del partit conservador, al veurer que no podia sino volia cumplir las promesas fetas en la oposició, comprenent que ab lo sistema de la política madrilenya es impossible fer economias ja que 'ls gastos de personal son necessaris per treurer la fam dels adictes al *ilustre jefe*, renunciar á la cartera que desempenyava y sortir ab dignitat del lloch ahont no devia haver entrat sisquera ja que no tenia remey pera l'arreglo de nostra desdijada Hisenda.

Pero qui 'ls parla de dignitat ni de patriotisme á aquesta gent de la política madrilenya.

La qüestió per ells es repartirse mútuament lo pressupost y 'l demés que ho arregli qui vulga.

Al fi y al cap quan s'acaban los quartos hi ha 'l sistema de aumentar nous recárrechs.

Mentres los contribuyents ho aguantin poden tirar al dret sens miraments de cap classe.

Mes ¡ay! del dia que 'ls desenganys fassin despertar del seu ensopiment al poble que trevalla y paga.

Fa pochhs dias que publicarem traduhintlo de l'important periódich de Barcelona *La Vanguardia* un atinat article firmat per lo lletrat don Joan Sardá, qui ab lo titul de *Altra vegada la Catedral* exposá una serie de eruditas consideracions que posavan de relleu lo perjudicial qu'es pera la vida dels pobles y son progrés moral y material, artístich y científich, aquest desmesurat afany de centralisar que per dissort de totas las regions, ha pres carta de naturalesa en aquesta desdixada Espanya.

Y, encare fixo 'l pensament en lo que en son article deya 'l senyor Sardá, y plens encare la indignació, per l'insult fet á Catalunya y á

sos arquitectes y artistas, ab motiu de la arribada á Barcelona dels individus de la Academia madrilenya de Sant Fernando pera dictaminar si las columnas tindrán forsa suficient pera aguantar la cúpula que pretenen regalar á la Catedral pera acabar de enlletjirla y desfigurarla, nos trobem de frente ab altre article que publica en son darrer número nostre company *La Veu de Catalunya* que ve á donarnos coneixement de un' altra malifeta que, d' amagat, com sempre, están á punt de regalarnos los centralistas madrilenys.

Ahir, la Catedral; avuy, la Universitat, y 'l poble, indiferent, aguanta las vergassadas impassible, com si no tingués consciencia de lo qu' es y de lo que te dret á esser.....

!!Quina vergonya!!

Vegis l' article en qüestió:

UN ALTRE REGALO EN PERSPECTIVA

«Donchs si senyors, nos volen fer un regalo. Y tenim noticia de que 'ns ve de Madrid. Y venint de Madrid, ja tenim per segur que será cosa bona.

Es lo cas que després de molts empenyos y cumpliments y esforços y bombos, s' ha lograt que 'l Govern nos regale la reixa que ha de tancar los jardins de nostra Universitat fins avuy tapiats. La *Gaceta* ja ha anunciat ó anunciará, pel cas es lo mateix, la subasta á Madrid y á Barcelona pera la construcció de dita reixa, que s' estendrà á tot lo llarch del jardí per la banda de la Gran-via y no mes que uns quants metres per los costats dels carrers de Balmes y Aribau. Cóm es aixó? Molt senzill. Sembla que la gent de Madrid troba que 'l jardí botánich es tan esquifit que tant se val suprimir-lo d' una plomada, «perdintse 'ls pochs exemplars que hi ha destinats á la ensenyansa, moguis un enrenou, márquinse solars, vénguinse y vingan los quartos» axóhan dit, y sembla que 's farà. Aquestos senyors no poden ser mes desnaturalisats. Figúrinse que en tot lo que va de segle, la Universitat es la única obra, lo únich fill lilegitim que han donat á Barcelona. Al donarlo, ja l' esguerraren, segant l' agulla y la socalada que devian embellir-lo, dexantlo com sant Ambrós, *curt de camas y llarch de cós*, y ara volen ofegar-lo ab un tancat de casas.

Será aixó possible? Barcelona ho consentirá?

No hi havia fa anys lo prejecte de completar lo jardí adquirint unas gayas de terreno de propietat particular que existexen encara en la isla que ocupa l' edifici? No hi havia una cantitat depositada al objecte? Es

que aquesta quantitat s' ha fos ab pitos y flautas ó ab premis pera las carreras de cavalls?

Velshi aquí, segons notícias, en quina forma se 'ns vol fer lo regalo. Nos donarán uu llonguet, pero ja 'ns haurán pres un pá de nou lliuras.

Y lo pitjor del cas es que aquestas *irregularitats* se fassin tan á la queta, tan *mátalas callando* que ningú se 'n entera fins que li cauben á sobre. Seguint aquest sistema, ahir posaren una careta á nostra Catedral, que ab prou feynas conexém de vista, per haberne vist de semblants en los aparadors de las confiterías. Avuy nos plantan peis bigotis una comissió de *incógnitas* que ve á dictaminar sobre la forsa d' unas columnas que aguantan ferm fa un grapat de sigles, y demá 'ns encaxonarán la Universitat pel gust de arplegarnos uns quants mils duros. Es á dir, l' un dia y sempre de traydó, desnaturalisan una iglesia, lloch ahont s' alimenta l' esperit, un altre atropellan una Universitat ahont s' alimenta la inteligencia. ¡Abiat nos enmatzinarán l' ayre pera privarnos del aliment del cós!

Ja estém prou mal servits y pitjor subvencionats respecte á ensenyansa, que no mes falta que 'ns espatilin científica é higiénicament los llochs ahont se dona. Los de Madrid ja 'ls conservan y son objecte de tota la consideració del Ministeri de Foment; pero 'ls de provincias? Nostra facultat de Medicina per exemple reb una subvenció de 8,000 pessetas per gastos de materials, y la de Madrid que no es gayre mes important ne cobra 100,000 ¡quina equitat! Aquí en cambi si volém conservar las escuelas d' enginyers y arquitectes, tenim de rascarnos la butxaca; si volém fer un Institut, digne de la importancia de la capital de Catalunya, lo Govern s' incauta dels terrenos (1) si la Diputació paga anyalment á la Universitat 11,500 pessetas per conservació y millora del edifici y material d' ensenyansa, ve una *mano negra* oficial á destrnir l' un y l' altre.

Es que Barcelona y la Diputació aldevant no reclamará contra aquest *regalo* que tenim en perspectiva? L' acceptarém com tants que se 'ns han fet ab formas igualment potineras? Es que acostumats als cops ja arronsém las espatllas instintivament?

Qui mes hi sábiga que mes hi digui. Nosaltres cumplim, avuy, donant la veu d' alerta, fent constar que 'ns adoném de la malifeta y protestant-ne enérgicament».

J. C. y R.

(1) Respecte á aixó n' hem sabut una de fresca que te molta gracia. Lo govern, com tothom sap, s' apoderá temps enrera dels terrenos que la Diputació possehia al carrer de Ronda, dihent que la qüestió dels Instituts corria pel seu compte: y are de poch s' ha a trevit á aconsellar á la Diputació mateixa, la compra d' uns terrenos que hi ha á l' Ensanche, diu ell, molt ventafosos y a propósit per edificarli l' Institut. ¡Sempre 'l negoci!

*
*
*

Arrán pen de Montjuich
m' he vestit la sepultura;
aixís un dia 'ls canons
extremiran mas despallas
l' independència clamant
de la mare Catalunya.

ANGEL GUIMERÁ.

NOVAS

Avuy festivitats de Tot Sants se posará en escena en lo Saló d' espectacles del *Ateneo Sabadellés*, lo celebrat drama fantástich *Don Juan Tenorio*.

Al objecte de acabar avans de las dotze la funció comensará á dos quarts de nou en punt.

La Parroquia de la Puríssima Concepció dedicarà á Jesús Sacramentat com á acabament del Mes d' Octubre, dedicat á la Santíssima Verge del Rosari, los cults següents:

Dias 30 y 31 d' Octubre.—A las 6 del matí se descobrirá 'l Santíssim Sacrament, y durant la Missa resada se llegirán meditacions sobre la Santa Eucaristia y cantarán lletres acabant ab lo reso del Sant Rosari. A las 10, solemne Ofici; y á las 6 y mitja de la tarde se cantarà per la Escolania de la parroquia 'l Trisagi á la Beatíssima Trinitat, estant confiats los sermons á los Rvnts. PP. Torres y Llauredó; de las Escuelas Pías d' aquesta ciutat.

Dia 1.er Novembre.—A més de las funcions dels dias anteriors, á las 8 del matí se celebrará Comunió General á la qu' hi assistirán las Associacions del Sant Cristó de la Bona Mort, Fillas de María y devots qu' han concurregut al mes del Rosari.

'L dia 2 de Novembre, com de costum se celebrará la professó al Cementiri, assistint hi la associació de la Bona Mort ab la Imatge de Jesús Crucificat.

'L dia 3 comensará 'l novenari d' ánimas ab Missa de *Requiem* per lo matí y per la nit 'l Sant Rosari, los exercicis de la novena y sermó.

Segons se desprén d' una targeta qu' hem rebut, ha fixat sa residencia en aquesta ciutat, lo reputat metje cirurgiá-operador D. Francisco de P. Bedós, ex-intern de la Facultat de Medicina de Barcelona, y metje dels vapors de la "Compañía Trasatlántica."

En son domicili del Carrer de Calderon, 14, tindrà consulta de 11 á 1 y de 6 á 8, essent gratis pera los pobres, de 10 á 11 del matí dels dijous.

En compliment de la ordre de vacunació del ministeri de Gracia y Justicia, lo metje forense D. Narcís W. Mundet, á primers d' aquest mes procedí á la vacunació dels detinguts en las presons d' aquest Partit.

A Manlleu continua la vaga, essent en gran número los treballadors que recorren las poblacions en busca de treball é implorant la caritat pública.

Per referirse al article *Al Clero de Sabadell* que publicarem en lo número corresponent al dia 18 dels corrents, copièm de nostre estimat company *La Veu del Montserrat* de Vich:

"Nostre colega de Sabadell, LO CATALANISTA, publica un animat article, aplaudint, com se mereix, lo *Estudi sobre la predicació catalana*, que nostre Director, lo Il·ltre senyor Penitencier de aquesta Santa Iglesia, Dr. D. Ramon Sala, escrigué temps enrera pera l'obra magistral dels Sermons del plorat Arquebisbe de Tarragona, Rvm. Vilamitjana.

Traslada nostre colega quasi tot lo citat *Estudi*, intercalanthi atinats comentaris, que convindria tinguessen presents tots aquells á qui van especialment dirigits. Gracias á Deu, va obrintse pas l'idea de la necessitat de predicar en catalá, si 's vol fer algun fruyt veritable á Catalunya, y no tardará pás molt temps á ésser una excepció ridícula un sermó predicat en llengua que 'l nostre poble may ha pogut capir."

Aixís ho entenem nosaltres, pero desgraciadament, los que mes podrian fer en aquest transcendentalíssim assumpto, prefereixen los sermons, conferencias, exercicis, etc., etc., en llengua forastera, encara que 'ls devots no ho entenguin del tot y fins s' adormin en dits actes, que obrar de la manera que 'l bon sentit aconsella.

Y, en tant, la desmoralisació se va ensenyorint del nostre poble.

Paciencia, ja vindrá 'l dia qu' obrirán los ulls á la rahó; y allavoras, tart potser, regoneixerán la justicia de nostras queixas.

Tots los dias de 3 á 4 de la tarde se vacunará y revacunarà gratis á todas aquellas personas que ho sollicitin en lo Socorro-Sanitari Municipal.

Aixís mateix ho farán los metjes municipals en sos respectius domicilis Srs. Puig, Sampere, Carreras y Vilarrubias.

Lo divendres de la penultima setmana, nostre volgut amich En Antoni Rubió y Lluch, doná en lo *Centre Excursionista de Catalunya*, una notable conferencia á la que hi assistí un públich en alt grau distingit, comptantshi entre mitx dels concurents, á eminents literats é importants personalitats del catalanisme.

Lo Sr. Rubió, tractá en sa conferencia d' una important qüestió per nostra literatura, d' un dels punts mes delicats y difícils de crítica llingüística, y que per lo tant per sa transcendencia 's pot de distintas maneres apreciar; lo tema era: "Del llenguatge que s' escriu, y del que 's parla,".

Comensá dihent que avuy dia 's disputan lo camp en la literatura catalana contemporánea, duas formas de llenguatge, ó sían lo dialecte de Barcelona y 'l catalá literari:

Passá á desfer los arguments en que s' apoyan las duas escolas, dihent que tant exageradas eran las pretensions d' una com las de l' altre, puix si al idioma catalá se 'l dexés algun dia lliure de tota classe d' impediments, podria dexárseli allavoras empéndre la volada d' áliga per arribar al cim d' esplendor, que per sa importancia está cridat á obtenir.

Lo llenguatge literari, donchs, té la necessitat d' atemperarse ja que per certs usos es

precís usar lo catalá com podríam dir modern, y per altres mes convenients lo catalá ideal, ó sia aquell que per sas formas d' expressió y en son geni sia verdaderament, y per excelencia 'l *catalanesch*, á fi y efecte que aixís avingut y seguint lo sello característich que marca en las manifestacions de la vida, la civilisació moderna puga ésser entés per tots los pobles que 'l parlan, y també dels que fan ús d' algun de sos dialectes.

Lo Sr. Rubió tractá ab verdader conexement de causa, eix important assumpto atesorant en sa conferencia datos y observacions, que junt ab la galanura de las frasses, del bonich estil y del simpátich qu' era l' assumpto, li valgué sincers aplausos y corals felicitacions per part dels concurrents que ab gust y plaer l' escoltáren.

Nostre distingit amich lo celebrat escriptor catalá D. Emili Vilanova, ab lo titul *Plorant y rihent* ha publicat un extensa y preciosa colecció d' estudis y quadros de costum, ahont s' hi revela una vegada mes la ma destra, y genialitat del autor.

Recomanem aquesta nova obra als amants de la bona literatura.

Lo passat dimars, tinguerem la satisfacció d' assistir en lo teatre de Novetats de Barcelona al estreno de la comedia *L' Hostal de la Bonica* deguda al conegut escriptor don Víctor Brossa y Sangermán. La solució del casament de la mestressa del hostal ab un dels tres que pretenen ser estimats per ella, es lo senzill argument, dintre 'l qual l' autor h; presenta perfectament dibuixats dotze personatjes (si no rerordém malament) característichs en nostra terra y en la present época. Lo Sr. Brossa, comprenent la encertada direcció de la corrent moderna en aquest género literari, ha fet, no un *sainete* tal com generalment se titulan aquestas pessas en un acte plenas d' escenas que fan riurer per lo estranyas é inverossímils, sinó senzillament un quadro de costums, ahont ab naturalitat xoquin uns quants caracters ben precisats y distints, quin relleu—deixant de banda lo que hi ha de posarhi l' actor—revela l' enginy del autor de la producció.

Nosaltres que aplaudim la tendencia, aplaudim *L' Hostal de la Bonica* perquè n' es un bon exemplar. Lo públich que assistí al estreno—escassíssim per cert, donchs durant tota la nit troná y ploqué fins á desdir—rigué moltíssim un munt d' acudits de bona llei y aplaudí al abaixarse 'l teló demanant que sortís l' autor a las taules. Aquest s' abstingué de sortir, segons s' advertí, per lo dol de la mort d' un próxim parent, ocorreguda fá poch dias.

En la ultima setmana ha arribat á Barcelona lo sabi professor de la Universitat de Bolognia doctor don August Gandenzio, ferm propagandista de la literatura regional bolognesa. Acompanyat per nostre amich don Joseph Fiter é Inglés ha visitat l' arxiu de la Corona d' Aragó y alguns monuments arqueològichs de Barcelona entre altres, lo claustre de Sant Pau del Camp, que ab tot y ésser monument nacional, resta llastimosament abandonat.

Segons *El Ejército Español*, sembla que á un fabricant catalá se li han encarregat quatre ó cinch mostrars de panyo gris pera escullir entre ellas un ab que vestir dos regiments pera ensaig de nou uniforme, proposat per la inspecció general de infanteria.

Segons *Lo Felibrige Latin*, dintre poch temps tornarà á apareixer *La Brisa du Soir*, periódich que 's publicava á Montpeller, haventhi introduhit grans reformas durant lo mes en que cessá d' apareixer.

Doném per endevan nostra mes franca y coral felicitació al dit periódich, defensor decidit del *felibrige*, per sa reaparició.

De nostre estimat company *L' Ololi*:

"Deu estar próxima la arribada á Girona de nostre amich y compatrici, ja escultor de fama, D. Miquel Blay, ab l' envió del últim any de pensionat, que segons nostres informes, deurá executar en marbre á Roma, á qual fi la Diputació li ha prorogat un any mes la pensió.

Si 'l nou envió, com no duptem, segueix la marxa proguessiva del que presentá l' any passat, á Girona tindrán una estatua que honrará á la provincia.

Que segueixi la Diputació provincial protegint las arts, si vol véurer renáixer totas las industrias que 'n dependeixen. La provincia que te art, te vida, sens art un poble, es un any sens primavera, ho han conegut primer que nosaltres las nacións extrangeras, y sobre tot los pobles d' América, molts dels quals marxan pel camí de una nova Grecia. Afortunadament nostra provincia no 's queda enrera y majorment nostra vila que pot ostentar un flòret d' artistas de valua."

Ha mort á Barcelona l' inolvidable escriptor regionalista D. Joseph Narcís Roca y Farreras.

Lo Sr. Roca formava entre 'ls mes avansats del regionalisme en qual tasca havia empleat la major part de sa vida, essent dintre de las sevas arreladas conviccions un incansable propagandista.

Sempre, en sos actes y escrits s' havia distingit per son amor á Catalunya per quals drets y llibertats ha lluytat fins á sos últims moments.

S' ha mort la sentirán fondament totas aquellas personas que s' honraban ab l' amistat, honrada franca y generosa del malaguanyat escriptor (E. P. D.)

Al dóldrens de tant irreparable pérdua enviém á la familia del finat la mes sincera expressió del nostre sentiment.

Per las notícias que publiquem á continuació se veu que las plujas han sigut generals en tot Catalunya, havent causat en algunas comarcas grans perjudicis.

De *Lo Somatent* de Reus:

Fa ja tres dias que la tempestat d' aygua, llamps y trons s' ha ensenyorit d' aquesta comarca.

Molts anys feya que no havia caygut tan gran cantitat d' aygua en tants pochos dias.

Si no hi ha hagut inundacions es degut á que no tenim cap riu per los voltants de la població.

La terra 's troba tan empapada d' aygua que la menor ráfaga de vent, es molt possible que causi desastres en lo camp.

Segons notícias, lo vent que 's girá lo diumenge á la nit, ja arrencá alguns arbres carregats de fruyta y altres molt corpulents.

La tendència del temps es á la pluja y fa temer que la gran humitat destruirá las plantacions de verdura.

Los periódichs de Tortosa donan compte de la gran avinguda d' ayguas que ha tingut 'l Ebro, inundant las hortas y 'ls carrers mes inmediats al riu.

Per medi de pregó s' anunciá al vehinat la crescuda del riu segons telégrama de Zaragoza.

Inmediatament foren desocupats tots los magatzems situats en los punts de més perill y s' organisá un servey de llanxas ab lo fi de que 'ls habitants dels carrers inundats poguessin ser auxiliats.

Lo pont de barcas sufri alguns desperfectes y grans perjudicis la agricultura y comers. Se calcula que en 24 horas aumentá lo riu 8 metres sobre 'l nivell ordinari.

Lo poble de Monjos tingué en la nit del diumenge una verdadera alarma per lo rápit creixement del riu de Monjos que fugí de mare passant per demunt del pont arribant l' aygua á 6 pams sobre 'l mateix invadint las casas mes próximas y arribant l' aygua á sis pams d' alsada, y com algú té 'l celler mes baix que 'l pís del carrer, los hi ha quedat plé d' aygua havent pogut salvar lo ví ab prou penas. La crescuda fou rapidíssima; no doná temps pera rés, durá cosa de mitja hora y després vingué lo descens que també fou mol rápit. Lo vehinat del poble está trevallant en treurer l' aygua de casa y la gran cantitat de fanch que deixa hont sigui que arribi.

Diu un colega:

"Los vinicultors del Panadés han acordat celebrar demá un apat ab objecte de reunir als diputats á Corts y provincials que representavan aquella comarca, y entregarlos hi una exposició dirigida á las Corts y firmada per 35 Ajuntaments demanant lo lliure cultiu del tabaco, per considerar que dita planta es la única que pot proporcionarlos hi medls pera reconstituir las vinyas destruhidas per la filoxera y altrás plagas."

No es sols á Barcelona ahont fa de las sevas la academia de Sant Fernando. Fins á Madrid li toca ésser víctima de la *sabiduría* d' aquesta corporació. Trobém molt oportú ara que 's troba á Barcelona una representació de dita academia (ab excusa de la obra de la Catedral en la que ha fet presa) reproduhir los següents passatjes de *El Liberal* de Madrid.

Diu *La Correspondencia*:

"Lo dilluns probablement comensarán en la Academia de Bellas Arts los treballs pera la resolució del óncurs obert sobre las esculturas que han de decorar lo palau de Museos y Bibliotecas nacionals."

Que vol dir en romans: "La academia de Sant Fernando, sense tenir en compte pera res lo veredicté públich lo judici de la premsa y la opinió de las personas competents en la materia, resoldrá aquest concurs en que pren part lgún academich, en que 's juga 'l crédito del art Espanyol, en que 's jugan també una gran cantitat de mils duros, sense fer exposició pública avans del fallo."

Aixó es lo que significa lo suelto oficiós de *La Correspondencia*.

Al insinuar fa pochs dias, desde aquestas columnas, la especie de que no s' exposarian

las obras ditas així com los projectes de medalla conmemorativa del quart Centanari de Colón, no creguerem que tal especie capigués en lo magi dels immortals del carrer d' Alcalá, màxime quant deu al art y á la opinió tants desagravis com signifiquen los desacerts comesos ab los monuments de la Habana.

Ab las pensions d' escultura de Roma; ab las eleccions d' alguns acadèmichs per la secció de pintura que no solzament ne son pintors sino que jamay parlaren ni publicaren res referent á tal art; ab lo conat de repartó entre los acadèmichs escultors y sos *pania-guados*; d' aquestas obras que ara van á jutjar, y d' altres tants desacerts que no enumero porque no tinch espay.

Solzament me permetaré recordar als senyors acadèmichs, que 'ls jutjes que á Moreno Carbonero 'l consideraren *incapaz* pera estudiar la pintura, negantli una pensió de número á Roma, y 'ls que rebutjaren pel mateix motiu al senyor Parada y Santín, avuy professor de la Escola Especial de Pintura, están lo suficientment desautorisats pera jutjar de res sense sentir la opinió y la crítica..

Diuhem de Málaga.

"La emigració no para en los pobles de nostra costa. Habém vist una carta dirigida á una persona molt coneguda á Málaga, en la que lo autor diu que en molts de aquells pobles, ahont la miseria es cada dia mes horrible, la vida se fa impossible.

No fa molts dias se presentaren á Málaga, procedents de Velez, varios emigrants demanant passatge gratis per qualsevol part, puig se morian de fam. Son aspecte inspiraba llástima y, segons manifestaren, avans de decidirse á donar aquest pas, habian sofert molta miseria. Asseguraban que la fam causaba grans estragos en lo districte de Velez Málaga..

Lo ministre de la Governació ha resolt que 'ls mossos que no 's presentin al ser cridats pera la concentració se considerin tan solzament com á prófugos, donchs que no havent rebut los passes ni sigut imposats en las descripcions del Códich militar, no es just que 'ls hi compreguin los rigors d' aquest.

Cridém la atenció de nostres llegidors sobre l' anunci *Elisair Ferrán*, per ser un remey antich y acreditat, del que hem vist numerosos certificats lliurats per personas d' importancia á Catalunya, en que hi constan las maravellosas curacions obtingudas per son ús pera tota classe de malalties herpéticas, almeranas y sordera humorals, llagas herpétich-sifiliticas, sarna, crostas pulurentas dels nens, viris herpétichs en los ulls, nas, gola, etc.

De *La Vanguardia*:

"Se 'ns diu que ha presentat dimissió de son càrrech l' alcalde de Sans, ó millor, se l' ha invitat á presentarla. Era amich íntim á lo que s' assegura del senyor Planas y Casals: pero no li ha valgut, que 'l senyor Puig y Valls aná en persona á Sans y li aconsellá que no insistís en desempenyar un càrrech pera 'l que ja estava incapacitat per sa conducta observada durant lo temps que estigué devant de la alcaldia."

Si es veritat l' amistat d' aquest alcalde ab lo Sr. Planas y Casals se li podría dir á a quell: *qué amigos tienes....*

ANUNCIS PARTICULARS

Elixir Ferrán FARMACEUTICH DE LA REAL CASA.—Premiat en varias exposicions, etc.—Reconegut com lo millor anti-herpétich y depuratiu nacional y extranger.—Dipòsit general: Sant Feliu de Guixols (Gerona), farmacia del autor y principals d' Espanya.—Marca registrada.—Vegis lo prospecte.

25 anys d' éxit. 6 anys sens anunciarse. Preu 2'50 ptas.

Dolor de caixals y dents per fort que sia se calma al moment aplicanti el Odontálgico Kent.

Pera la adquisició de tan benéfich remey dirigirse á la casa importadora, qu' es la de D. Salvador Banús, droguista, establert en Barcelona, carrer de Jaume I.—UNA pesseta 'l pot.

Academia Politécnica

DIRIGIDA PER LOS ENGINYERS

— Don Fernando Tarrida y don Carles Camps y Armet —

Preparació pera l' ingrés en la *Escola Politécnica de Madrit*, en las *Escolas d' Arquitectura* y de *Enginyers Industrials de Barcelona*, en la *Escola Naval Flotant*, *Academia General Militar*, *Cos de Telégrafos* y demás carreras especiales.

— CUADRO DE PROFESSORS —

Algebra mecánica y cálculs. . . .	D. Fernando Tarrida. . . .	Enginyer.
Geometría descriptiva y analítica. . . .	D. Carles Camps. . . .	Enginyer.
Ciencias físich-naturals.	D. Pere Rius.	Enginyer.
Dibuix: de figura y adorno. . . .	D. Francisco del Villar. . . .	Arquitecte.
Id. lineal y topogràfich. . . .	D. Pau Brunet	Enginyer.
Idiomas: D. Francisco Boatella y D. Fernando Tarrida.		

NOTA DE PREUS

Matemáticas.	30 ptas.	Dibuix lineal ó de figura. . .	10 ptas.
Ciencias Físicas	20 "	Francés é Inglés.	10 "

Barcelona.—Paseig de Gracia, 81, 2.^{on} —Despatx: de 12 á 2.

VOLÚM IV

DE LA

*Biblioteca de LO CATALANISTA***APELCH DE POESÍAS**

donadas á llúm en aquest periódich

EN LO QUART ANY DE SA PUBLICACIO

Forma un volúm en octau de 160 planas y conté composicions dels següents autors:

J. Abril y Virgili, Victor Balaguer, Bonaventura Bassegoda, Ramon Bassegoda, Pau Bertrán y Brós, Victor Brosa Sangerman, Joaquim Cabot y Rovira, Joseph Calonge, Dámas Calvet, Anton de P. Capmany, Joseph Cortils y Vieta, Modest Durán y Folguera, J. Got Anguera, Angel Guimerá, Ignasi Iglesias, Joseph M.ª Jordá Lafont, Miquel Laporta, Joseph Martí Folguera, Apeles Mestres, Ernest Moliné y Brasés, Pere Muntanyola, Jaume Novellas de Molins, Emili Pascual, Joan Pons y Massaveu, Joaquim Riera y Bertrán, M. Rocamora, Conrat Rourc, Joaquim Rubió y Ors, Pau Sans y Guitart, Frederich Soler, Eduart Toda, Jacinto Torres Reyató, Jacinto Verdaguer, N. Verdaguer y Callís.

Preu: UNA PESSETA

Pera 'ls subscriptors: DOS RALS

Está de venda á Sabadell en lo Centre de Suscripcions de Llorens Lladó, Sant Pau, núm. 4, y en la Imprempta d' aquest periódich.

Motor á gas 'n venta

Forsa d' dos caballs.—Sistema Otto.—Vertical y d' cremallera. — Rahò en la

Imprempta d' aquest periódich.

À VIS

La impremta d' aquest periódich se ha traslladat al carrer de Colomer, 24, cantonada á la de la Creu-heta, com aixís mateix la Redacció y Administració de LO CATALANISTA.

ARMONIUMS

DIPÓSIT DE PIANOS

DE

JOAN COMAS FAURA

PIANOS DEL PAIS Y EXTRANJERS

Ventas al Contat y á Plassos

PIANOS VENTAS Y LLOGERS

PIANOS pera salons de ball y concerts.

CAMBIS, REPARACIONS, AFINACIONS

Carrer de Colomer, n.º 24--Sabadell

ARMONIUMS